

Róòmù Mú Ìran náà Dúró — Nọmbà Mèrìndínlógún

Ìdánwò Ìkẹyìn: Òye Àmì-àpẹẹrẹ ti Róòmù àti Ìlò Mèta ti Àsọtélé

Jeff Pippenger

2024-09-04

Àwọn tí wọn wà ní ègbé tí kò tọ nínú àrìyànjiyàn ìkẹyìn yìí nípa àmì Róòmù, ń gbékè lé lílo àbùkù kan ti ilò àfowósónà mèta ti àsọtélé, bí wọn ẹ ń dábàá pé a ẹ ìtumò Róòmù mèta náà nípa òfin Ojò Àikú mèta ti àwọn ọdún 321, 538, àti òfin Ojò Àikú tí yòò súnmo dé ní Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà. Ní ẹ́sẹ̀ bẹ̀ẹ̀, wọn fi itesí tí kò tọ lé òfin náà àti lórí itàn àsọtélé tí wọn yàn, gégé bí a ti ẹ pèlú nínú àrìyànjiyàn nípa àwọn kòkòrò m̀erin ti Joeli. Àwọn ìran m̀erin tí àwọn kòkòrò apanirun m̀erin tẹ̀ lé nínú ẹ̀sẹ̀ m̀efà àkòkò tí Joeli ń sòrò nípa bí a ẹ ń pa àwọn ènìyàn Olorun run diédìe kojá àwọn ìran m̀erin, àti pé iparun náà ni a mú ẹ nípasẹ̀ itewógbà Adventism sí ẹkọ̀ ẹ̀sìn ti Róòmù àti ti Pùròtèsítàntì apẹ̀yìndà.

Nínú ìjambá èrò tó wà lówólówó yìí, àwọn tí wọn ń gbìyànjú láti lo òfin Ojò Àikú láti sàlayé Róòmù mèta, ń yera fún òtító pé ní tòótó òfin Ojò Àikú m̀erin ni a ti tọka sí nínú ọ̀rọ̀ àsọtélé Olorun, àti pé ọdún 321 dúró fún òfin Ojò Àikú tí ń bọ kánkán ní Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà, àti pé òfin Ojò Àikú ti ọdún 538 jẹ̀ àpẹẹrẹ̀ òfin Ojò Àikú tí a ó fi múlẹ̀ lórí gbogbo àwọn orílẹ̀-èdè ayé. Òfin Ojò Àikú m̀erin kò lè fi hàn pé òfin Ojò Àikú mèta ni, pàápàá jùlọ̀ nígbà tí ifarahàn keta nínú ilò àsọtélé onímèta dúró fún imúşé ìkẹyìn. Òfin Ojò Àikú tí ń bọ kánkán ní Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà kì í ẹ òfin Ojò Àikú ìkẹyìn; ní tòótó, ó ń samisi ibèrẹ̀ àtòkọ̀ àwọn òfin Ojò Àikú bí orílẹ̀-èdè kòòkan lórí ilẹ̀ ayé ẹ ń tẹ̀síwájú láti gba àmì àşẹ̀ pòòpù.

Àwọn tí a jí ní Oşù Keje ọdún 2023 ni a béèrè lówó wọn kí wọn lóye pé ìdánwò àsọtélé tí ó dojú kọ̀ wọn ń şelẹ̀ ní àkòkò itújáde Èmí Mímó, àti pé ní àkòkò itújáde náà, ẹka kan ń gba “òróró,” şugbón ẹka keji ń gba “itanràn líle.” Àpẹ̀júwe àkòkọ̀ àwọn tí ń gba itanràn líle ni a şàfihàn nínú orí kan náà gan-an níbi tí ọ̀rọ̀ náà, itanràn líle, wà; àti nínú orí náà, òtító tí a yálà fẹ̀ràn tabí kọ̀ ni òtító tí ń sàlayé ibáşepò àsọtélé láàárín Róòmù aláìgbàgbó àti Róòmù pàápàá.

Ìbáşepò àsọtélé láàárín 321 àti 538 ni a fi hàn nípasẹ̀ ibáşepò àsọtélé láàárín ijo Págamù àti ijo Tiatírà. Ní àwọn ojò ìkẹyìn, Róòmù abòrìşà, tí 321 àti Págamù dúró fún, jẹ̀ àmì isàpẹẹrẹ̀ ilẹ̀ Amẹ́ríkà, àti Róòmù pòòpù, tí 538 àti Tiatírà dúró fún, jẹ̀ àmì isàpẹẹrẹ̀ Róòmù Òde-Òní.

Róòmù àkòkọ̀ ti ọdún 321 jẹ̀ ipínlẹ̀ agbára kan şoşo, àti Róòmù keji ti ọdún 538 jẹ̀ agbára méjì tí ó şàpẹẹrẹ̀ isòkan ijo àti ipínlẹ̀, pèlú ijo ní isàkóso lórí àjòşẹ̀ náà. Róòmù keta àti èyí tí ó jẹ̀ ìkẹyìn, èyí tí í ẹ Róòmù òde òní, jẹ̀ agbára onípa mèta tí ó ní dirágónì, ẹranko náà, àti wòlìi èké.

Paulu kòni pé àilóye ibáşepò àsọtélé àti ti itàn láàárín Róòmù aláisìn (dragoni) àti Róòmù Pápá (ẹranko náà) jẹ̀ ifihàn ikòríra sí òtító, èyí tí ó mú kí itànşẹ̀ líle dé. Gbogbo àwọn wòlìi, pèlú Paulu, ń tọka sí àwọn ojò ìkẹyìn ní pátó jùlọ̀, nítorí náà ibáşepò láàárín agbára méjèjì náà nínú itàn tí Paulu sọ dúró fún ibáşepò láàárín agbára mèta ti Róòmù Òde-Òní ní àwọn ojò ìkẹyìn. Láti kọ̀

ibásepò àsoṭélé tí ó “dá” ìṣòkan mèta náà ti dragoni, ẹranko náà, àti wòlù èké ní àwọn ojó ikeyin, ni láti fi itànje líle múlẹ̀ fún ara rẹ̀.

Ìtumò àdání Uriah Smith nípa ọba àríwá dúró gégé bí “ídí” kan tí ó mú “àbájáde” kan jáde. Sùgbón ẹgbé tí ó wà ní apá tí kò tọ́ nínú àwọn àrìyànjiyàn nípa Romu ni a dá mọ́ ní pátó gégé bí àwọn tí kò lè ronú láti inú idí dé àbájáde. Smith kò rí i pé lílo rẹ̀ tí ó ní àbùkù sí ọba àríwá yóò mú ipilẹ̀ àsoṭélé kan jáde, èyí tí yóò darí i sí ifihàn tí kò tọ́ pèlú nípa àjàkálẹ̀-àrùn kẹfà, níbi tí ikilò wà láti pa aṣọ̀ òdodo Kristi mọ́ tàbí láti pàdánù un.

Gégé bí itenumọ́ Pọ̀lù nínú Teshalóníkà Keji, Johanu pèlú nínú orí kẹ̀rindínlógún ti Ifihàn àti àjàkálẹ̀-àrùn kẹfà tenumọ́ idí tí ó fi ẹ̀ dandan láti mọ́ ẹ̀ni tí àwọn agbára mèta tí ń darí ayé lo sí Ámágedóni jẹ. Ilò tí ó ní àbùkù tí Smith ẹ̀ sí ọba àríwá jẹ ẹ̀rì sí àìlera láti fi àwọn àpẹ̀rẹ̀ àti ìmúṣẹ̀ wọn sílò ní ọ̀nà tí ó tọ́.

Smith kò lè, tàbí kò fẹ́, láti fi ilàna náà sílò gégé bí a ti fi i hàn lónà alágbára nínú àwọn àkòsilẹ̀ Pọ̀lù pé ohun gidi-ojú tí ó sáájú àkókò àgbélébùú jẹ aṣojú ohun ti ẹ̀mí lẹ̀yìn àkókò àgbélébùú. Nígbà tí a bá tẹ̀lẹ̀ ilàna yí pèlú ìṣọ̀ra àti ní tòótó, a lè fi hàn ní rọ̀rùn pé “ọba àríwá” jẹ ọ̀kan nínú ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ àmí tí ń sojú “ọba àríwá” ti ẹ̀mí ní àwọn ojó ikeyin. Àwọn Adventist Ojú Keje ju àwọn èniyàn miiṣàran lo gbòdò mọ́ pé ọ̀kan lára àwọn itòlẹ̀ṣeṣe pàtàkì tí àsoṭélé gbé lé lóri ni ijà láàárin Kristi àti Satani. Kristi ni Ọba àríwá tòótó, Satani sì ti ń gbìyànjú láti fi ara rẹ̀ hàn gégé bí ọba àríwá èké.

Orin àti Sáàmù fún àwọn ọmọ Kóra. Olúwa pọ̀, ó sì yẹ gidigidi fún iyin ní ilú Ọlórùn wa, ní orí òkè iwà mímọ́ rẹ̀. Ẹlẹ̀wà ní ipò rẹ̀, ayọ̀ gbogbo ayé ni òkè Síóni, ní apá àríwá, ilú Ọba nílá náà. A mọ́ Ọlórùn nínú àwọn ààfin rẹ̀ gégé bí ààbò. Sáàmù 48:1–3.

Àwọn isapá Satani láti ẹ̀ afọ̀wọ̀kọ Ọba àríwá tòótó, ní nínú lílo pòòpù ti Róòmù gégé bí aṣojú rẹ̀ lóri ayé. Satani ni aṣòdì sí Kristi, bẹ̀ ẹ̀ni ní pòòpù ti Róòmù náà pèlú, ẹ̀ni tí ó jẹ aṣojú Satani nínú iṣẹ̀ itànje rẹ̀.

“Láti lè rí èrè àti ọlá ayé ní idánilójú, a mú ijọ náà wá síbi wíwá ojú rere àti itilẹ̀yìn àwọn ọ̀kúnrin nílá ayé; àti nípa bẹ̀, nígbà tí ó ti kọ Kristi sílẹ̀, a mú un tẹ̀rì bá fún aṣojú Satani—bíṣọ̀bù ti Róòmù.” The Great Controversy, 50.

Nínú ipinya ijọba Alekisándà Nílá, Seleucus Nicator di ọba àkókọ́ ti àríwá nínú itàn tí a sàfihàn nínú Danieli orí kọ̀kànlá. Bàbá rẹ̀, Antiochus, ti jẹ aṣájú alágbára nínú ijọba Alekisándà, a sì fi ọmọ rẹ̀, Seleucus, ẹ̀ satrápù ti Bábílóni. “Satrápù” jẹ gómìnà, àti nígbà tí Seleucus ti fi idí rẹ̀ múlẹ̀ lóri mèta nínú àwọn agbègbè ilẹ̀ mérín tí ijọba Alekisándà pín sí, ó di ọba àríwá.

Ìtumò àdání Smith àti yíyàgò rẹ̀ fún àwọn òfin gíràmà mú un gbà pé àwọn agbára ikeyin tí ó dá àjọṣepò búburú Satani ní àwọn ojó ikeyin ni a sàfihàn nínú àsoṭélé gégé bí agbára gidi, kì i ẹ̀ agbára ẹ̀mí. Nípa bẹ̀, kò lè rí i pé Seleucus Nicator gégé bí ọba àríwá àkókọ́, gómìnà Bábílóni, yóò nípa dandan àsoṭélé sojú fún ọba àríwá ẹ̀mí ikeyin, ẹ̀ni tí ó jẹ agbára tí ó ń sàkóso Bábílóni ẹ̀mí òde-òní.

Òkan nínú àwọn àngẹ̀lì méje tí wọn ní àwọn àwo méje nàà sì wá, ó bá mi sọ̀rọ̀, ó ní fún mi pé, Wá síhìn-in; ẹ̀mi yóò fi idájọ̀ àgbèrè ñlá nàà hàn ọ̀, ẹ̀ni tí ó jókòó lóri omi púpọ̀: ẹ̀ni tí àwọn ọ̀ba ayé tí bá ẹ̀ àgbèrè, tí a sì tí fi wáinì àgbèrè rẹ̀ mú àwọn olùgbé ayé yó. Nítorí nàà ó gbé mi lọ nínú ẹ̀mí sí aginjù: mo sì rí obinrin kan tí ó jókòó lóri ẹ̀ranko kan tí ó jẹ̀ awọ̀ elèsè pupa, tí ó kún fún àwọn orúkọ ọ̀rọ̀-òdì sí Ọ̀lọ̀run, tí ó ní orí méje àti ìwo mẹ̀wàá. A sì wọ̀ obinrin nàà ní aṣọ̀ àlùkò àti aṣọ̀ elèsè pupa, a sì fi wúrà àti òkúta iyebíye àti péálì ẹ̀ é lóṣọ̀, ó sì ní ife wúrà kan ní ọ̀wọ̀ rẹ̀ tí ó kún fún àwọn ohun ìrira àti àìmọ̀ àgbèrè rẹ̀: Orúkọ kan sì wà tí a kọ̀ sí iwájú orí rẹ̀ pé, ÀSÍRÍ, BABILÓNÌ ÑLÁ, ÌYÁ ÀWỌN ÀGBÈRÈ ÀTI ÀWỌN OHUN ÌRIRA AYÉ. Mo sì rí obinrin nàà pé ó ti mutí yó pèlú èjẹ̀ àwọn ẹ̀ni mímọ̀, àti pèlú èjẹ̀ àwọn ajẹ̀ríkú Jèsù: nígbà tí mo sì rí i, mo yà á sí gidigidi. Ìfihàn 17:1-6.

Agbara tí ń ṣàkóso Bábílónì ní àwọn ojọ̀ ikeyin ni ijọ̀ pópọ̀, nítorí nàà òun nàà ni ọ̀ba àríwá nípa ẹ̀mí.

“A ẹ̀ àpẹ̀júwe obinrin nàà (Bábílónì) nínú Ìfihàn 17 pé ó ‘wọ̀ àlùkò àti pupa, a sì fi wúrà àti òkúta iyebíye àti péálì ẹ̀ é lóṣọ̀, ó sì ní ife wúrà kan ní ọ̀wọ̀ rẹ̀ tí ó kún fún ohun ìrira àti ìwà àìmọ̀: ...orúkọ kan sì wà tí a kọ̀ sí iwájú orí rẹ̀ pé, Àsírí, Bábílónì Ñlá, iyá àwọn àgbèrè.’ Wòlì nàà ní: ‘Mo rí obinrin nàà pé ó mutí yó ní èjẹ̀ àwọn ẹ̀ni-mímọ̀, àti ní èjẹ̀ àwọn ajẹ̀ríkú Jèsù.’ A tún kéde Bábílónì síwájú sí i pé òun ni ‘ilú ñlá yẹn, tí ń jọ̀ba lóri àwọn ọ̀ba ayé.’ Ìfihàn 17:4-6, 18. Agbára tí ó ti pé gan-an tí ó ń pa ìṣàkóso aládàkàdekè mọ̀ lóri àwọn ọ̀ba ilẹ̀ Kírísítéńdómù ni Róòmù. Àwọ̀ àlùkò àti pupa, wúrà àti òkúta iyebíye àti péálì, fi ọ̀lá ñlá àti igbéraga tí ó ju tí ọ̀ba lọ hàn gbangba, èyí tí itẹ̀ gíga Róòmù fi ń ẹ̀ ara rẹ̀ lóṣọ̀. Kò sì sí agbára mìíràn tí a lè pé ní tòótọ̀ pé ó ‘mutí yó ní èjẹ̀ àwọn ẹ̀ni-mímọ̀’ bí kò ẹ̀ ijọ̀ nàà tí ó ti fi ikà púpọ̀ ẹ̀ inúnibíni sí àwọn ọ̀mọ̀-ẹ̀yin Kristi. A tún fi ẹ̀sùn ẹ̀ṣẹ̀ ìbálòpọ̀ àitọ̀ pèlú ‘àwọn ọ̀ba ayé’ kàn Bábílónì. Nípa yíyapa kúrò lódò Olúwa, àti nípa síṣe àjọṣe pèlú àwọn aláìmọ̀-Ọ̀lọ̀run, ni ijọ̀ Jùù fi di àgbèrè; Róòmù nàà sì, nípa bíbo ara rẹ̀ jẹ̀ ní irú ọ̀nà kan nàà nípa wíwá ìtílẹ̀yìn àwọn agbára ayé, gba idálẹ̀bí irú bẹ̀ nàà.” The Great Controversy, 382.

Gómìnà ni ọ̀ba, gégé bí Isaiah sì ti sọ̀, ọ̀ba kan jẹ̀ ijọ̀ba kan, ó sì tún jẹ̀ olú-ilú ijọ̀ba kan.

Nítorí orí Sírià ni Damasku, orí Damasku sì ni Resini; àti láàárín ọ̀dún mẹ̀rinlélógóta àti márùn-ún ni a ó fọ̀ Éfúrámù, kí ó má bàa jẹ̀ ẹ̀niyàn mọ̀. Orí Éfúrámù sì ni Samárià, orí Samárià sì ni ọ̀mọ̀ Rémalíà. Bí ẹ̀yin kò bá gbàgbọ̀, dájúdájú a kì yóò fi yín múlẹ̀. Isaiah 7:8, 9.

Gégé bí ẹ̀ri Isaiah, akẹ̀kọ̀ọ̀ àṣotẹ̀lẹ̀ kan tí ó jí ní oṣù Keje ọ̀dún 2023 sí ilànà idánwò àṣotẹ̀lẹ̀ gbọ̀dọ̀ mọ̀ àpẹ̀rẹ̀ ààmì àṣotẹ̀lẹ̀ tí “orí” bí ó bá fẹ̀ kí a fi òun múlẹ̀. Bí kò bá mọ̀, tí kò sì fi ààmì “orí” nàà sílò nígbà tí a bá pé é fún un, nígbà nàà a kò fi í múlẹ̀. Àwọn tí kò gbàgbọ̀ ni a kò fi múlẹ̀, nítorí nàà Isaiah ń tọ̀ka sí ẹ̀ka méjì àwọn olùjọ̀sin ní àwọn ojọ̀ ikeyin tí a yálà fi múlẹ̀ tàbí tí a kò fi múlẹ̀. Àwọn wònyí ni ẹ̀ka méjì kan nàà tí yálà wọn ní “òróró,” tàbí tí wọn kò ní “òróró.”

Ìpín kan tí a ti fi idí rẹ̀ múlẹ̀ tí ó sì ní òróró, yóò gba ìránṣẹ̀ Ìkígbe Àárín Òru tí a bèrẹ̀ sí í sí sílẹ̀ ní Oṣù Keje ọ̀dún 2023, tàbí wọn yóò gba ìtànje alágbara tí Second Thessalonians. Idánwò wọn ni dídá àwòrán ẹ̀ranko nàà sílẹ̀, àti ọ̀nà tí a gbà dá ẹ̀ranko nàà, yálà ẹ̀ranko papal tí Àwọn Àkókò Òkùnkùn, tàbí àwòrán rẹ̀ tí Orílẹ̀-èdè Amẹ̀ríkà dá, tàbí ìṣòkan mẹ̀ta nàà tí ń darí ayé lọ sí Armageddon. Èyí ní pèlú idí pàtàkì láti mọ̀ pé “orí,” “ọ̀ba,” alákòso àwọn agbára méjì yòókù tí ó parapọ̀ ẹ̀ ìṣòkan mẹ̀ta nàà, ni agbára papal.

“Orí,” iyen olú-ilú Júdá, ni Jerúsálemù, ilú tí Olúwa yàn láti fi orúkọ Rẹ sí.

Rehoboamu omo Solomoni si joba ni Júdá. Rehoboamu je eni odun mokànlélógójì nígbà tí ó bèrè sí í joba, ó si joba odun metàdínlógún ni Jerusalemu, ilú tí Olúwa yàn nínú gbogbo àwọn èyà Israèli láti fi orúkọ rẹ sí. Orúkọ iyá rẹ si ni Naama, omobinrin ará Ammoni. 1 Àwọn Oba 14:21.

Nínú ìjà òlú lááárín Kristi àti Satani, Jerúsálemu ni olú-ilú Kristi, níbi tí Ó ti fi orúkọ Rẹ sí; àfàwòṣe èké Satani si ni ilú Bábílóni gidi, èyí tí ó dúró fún Bábílóni ti ẹmí, ilú òlú náà ní àwọn ojó ikeyin. Satani fi orúkọ rẹ sí orí gégé bí àfàwòṣe èké ilú àti olú-ilú Olórún. Oba tí n gbé ibe ni iyá àwọn àgbèrè, eni tí n bá àwọn oba ayé se panşágà. Iyá àwọn àgbèrè náà ni agbára pòòpù, àwọn omobinrin rẹ si ni àwọn ijo Púrótésítànti tí ó şubú, lára wọn ni ijo àkókó tí ó şubú sínú ipèyìndà jé àwọn Púrótésítànti apèyìndà ti Orílẹ̀-èdè Amèríkà.

Àwọn Pírótésítànti apèyìndà wònyí dúró fún iwo Pírótésítànti ti eranko ilẹ̀ ayé, wọn si ní isopò pèlú iyá wọn nítorí ikòşilẹ̀ wọn sí irántí àşotélẹ̀ tí a tú silẹ̀ ní 1798. Egbé alábàákégbé wọn, iwo Republikani, ní isopò pèlú àwọn oba ilẹ̀ ayé nípasẹ̀ ibàşepò wọn pèlú Àjo Işokan Àgbáyé, àwọn oba mewaà ti Ifihàn orí ketàdínlógún. Işokan metèeta tí ó n darí ayé lo sí Amágedon ni a şapeere rẹ nípasẹ̀ orí rẹ, níbi tí a ti fi orúkọ rẹ sí, àti pé Róòmù òde-òní ní ti ẹmí jé Bábílóni òde-òní ní ti ẹmí. “Orí” rẹ ni agbára pòòpù.

Èkínní n şojú ikeyin; bóyá o bá lo Dánièli orí keji gégé bí àwọn omo işisè Miller se lò ó, gégé bí ohun tí n şojú ijoba merin, tabí gégé bí a ti si í payá ní àwọn ojó ikeyin pé ó n şojú ijoba mejo, ijoba àkókó ni Bábílóni gidi. Àwọn omo işisè Miller yòò so fún o pé èyí tí ó jé ikeyin ni Róòmù gidi. Bábílóni àti Róòmù jé àwọn ààmí tí a lè fi rópò ara wọn, nítorí wọn ni èkínní àti ikeyin nínú ilà àşotélẹ̀ kan.

Ní ojó ikeyin, ijoba àkókó ti Bábílóni gidi dúró fún ijoba kejo àti ikeyin, èyí tí í se Bábílóni òde-òní ti ẹmí, tí ó si tún jé Róòmù òde-òní ti ẹmí. Lóri àwọn eleríi méji tí a şapeere wọn nínú Dánièli orí keji, Bábílóni àti Róòmù jé àwọn ààmí tí a lè fi rópò ara wọn.

Nígbà tí a şafihàn àgbèrè pòòpù pèlú orúkọ kan lóri iwájú rẹ tí n fi “Bábílóni Àşírí” hàn, ó tún n fi “Róòmù àşírí” hàn pèlú. “Àşírí” àşotélẹ̀ kan n şojú otító kan tí ó jinlẹ̀ tó beè gégé bí kò şeè se láti lóye ijìnlẹ̀ otító tí a şojú sí nínú rẹ, paápáà jùlò láisi ipa Èmí Mímó. Şùgbón “àşírí” Bíbèli tún n bèèrè pé kí ohun tí a şipayá ní ibàşepò pèlú àşírí náà jé imò tí ó ye kí ó wà fún àwọn tí n wá láti kojá idánwò náà. Ìdí niyí tí eleríi méji nínú Ifihàn fi tenu mó àini láti lóye Róòmù òde-òní.

Nisinsin ni èyí wà. Eni tí ó ní òye, kí ó ka nóm̄bà eranko náà: nítorí pé nóm̄bà èniyàn ni; nóm̄bà rẹ si jé egbeta lé merindínlógórin. Ifihàn 13:18.

“Ogbón” lóye nonbà eranko náà, èyí tí í se nonbà èniyàn kan, tí nonbà rẹ jé mēfà, mēfà, mēfà. “Okunrin eşe” ni orí eranko náà. Ogbón jé animò àwọn wúndiá ogbón ní àwọn ojó ikeyin, ó si tún jé ààmí àwọn tí ó lóye ipòşí imò ní àwọn ojó ikeyin. Àwọn tí kò lóye jé wúndiá aşiwerè, wọn si jé eni búburú. “Ogbón” tí wọn kò lóye yi gbódò, nípasẹ̀ àini àşotélẹ̀, wà nínú ayíkà idánwò àşotélẹ̀ ikeyin, nítorí nígbà yi ni àwọn wúndiá ogbón àti aşiwerè wà. Wọn gbódò lóye “mēfà, mēfà, mēfà.” Èmí tí ó ní ogbón ni Johanu tún fi hàn pé ó wà ní àwọn ojó ikeyin nínú Ifihàn orí ketàdínlógún.

Èyí ni oḡbón tí ó ní ìmòye wà. Àwọn orí méje náà ni òkè méje, lórí èyí tí obinrin náà jókòó. Àwọn oḡba méje sì wà: márùn-ún tí ṣubú, ọkan sì wà, èkejì kò tì dé; nígbà tí yòò bá sì dé, ó gbòḡò dúró fún ìgbà diẹ. Ẹranko náà tí ó wà tẹ̀lẹ̀, tí kò sì sí nísinsin yìí, àní òun náà ni ẹ̀lẹ̀kejọ, ó sì jẹ ọkan nínú àwọn méje, ó sì n lọ sí iparun. Ìfihàn 17:9–11.

“Ọkàn” tí ó ní oḡbón láti lóye nóm̀bà náà “mẹ̀fà, mẹ̀fà, mẹ̀fà,” ni wúndiá ọlọgbón kan tí ó ti gba “ọkàn Kristi.”

Nítorí ta ni ó ti mọ ọkàn Oluwa, kí ó lè kó ọ? Sùḡbón àwa ní ọkàn Kristi. 1 Kòrinti 2:16.

Egbé àwọn wúndiá ọlọgbón ní èrò-inú Kristi, àwọn wúndiá aṣiwèrè búburú sì ní èrò-inú ọ̀tá Kristi.

“Àkókò ti dé fún ìmòlẹ̀ tòótọ̀ láti tàn láàárín òkùnkùn ìwà-búburú. A ti rán ìhìn iṣẹ̀ angẹ̀li kẹ̀ta jáde sí ayé, ní kilò fún àwọn èniyàn pé kí wọn má ẹ̀ gba ààmì ẹranko náà tàbí ti ère rẹ̀ ní iwájú orí wọn tàbí ní ọwọ̀ wọn. Láti gba ààmì yìí tùmò sí láti dé sí ipinnu kan náà gégé bí ẹranko náà ti ẹ̀, àti láti gbéjàkọ̀ àwọn èrò kan náà, ní itakò tààrà sí ọ̀rọ̀ Ọlọ̀run.” Review and Herald, July 13, 1897.

Ìdásílẹ̀ àwòrán ẹranko náà ni idánwò ikeyin fún àwọn wúndiá inú àpẹ̀júwe náà, àwọn ọlọgbón sì ní èrò inú Kristi, nítorí wọn ti dé sí ipinnu kan náà tí Kristi dé sí, nítorí wọn ti fí ìfẹ̀-inú wọn sábé itósónà Èmí Mímó. Ìdásílẹ̀ àwòrán Kristi nínú àwọn wúndiá ọlọgbón yàtò sí idásílẹ̀ àwòrán ẹranko náà nínú àwọn wúndiá aṣiwèrè. Àwọn wúndiá aṣiwèrè dé sí ipinnu kan náà tí ẹranko náà dé sí, nítorí wọn dàrú lórí ibèèrè idánwò nípa idánimò tó tọ̀ ti aṣòdì-sí-Kristi, ẹni tí í ẹ̀ oḡba àrìwá èké àti olórí Róòmù òde òní.

“Àwọn tí ó bá dàrú nínú ìmòye wọn nípa ọ̀rọ̀ náà, tí wọn kò sì rí ìtumò aṣòdì sí Kristi, dájúdájú wọn yòò fí ara wọn sí apá aṣòdì sí Kristi.” Kress Collection, 105.

Àwọn wúndiá aṣiwèrè ní àkókò idánwò tí a fí hàn gégé bí idásílẹ̀ àwòrán ẹranko náà, wọn di onírúurú nínú òye wọn nípa ọ̀rọ̀ náà. Ìdàrúḡpò wọn dá lórí àilóye ọ̀rọ̀ àṣòtẹ̀lẹ̀ Ọlọ̀run, àti pé nípa àìrì ìtumò tòótọ̀ tí Róòmù Òde-Òní, wọn gba itànṣẹ̀ líle, wọn sì dé sí ipinnu kan náà gégé bí ẹranko náà, wọn sì n gbé àwọn èrò pàápàá náà ga ní itakò tààrà sí ọ̀rọ̀ Ọlọ̀run, wọn sì fí ara wọn sí ẹ̀gbé aṣòdì sí Kristi.

A ó tẹ̀sìwájú pẹ̀lú àwọn èrò wònyí nínú àpilẹ̀kọ̀ tó kàn nínú ẹ̀ka yìí.